

JÓ EGÉSZSÉG

NÉPSZERŰ EGÉSZSÉGÜGYI UJSÁG, MEGJELENIK MINDEN HÓNAP 1. ÉS 15-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: TELEFON: BUDAPEST, V., VADÁSZ-U. 15. 93-84.

Felölős szerkesztő és laptulajdonos:

DR. NAGY ALBERT

ELŐFIZETÉSI ÁR:

A „GYERMEKVÉDELEM ÉS GYERMEKÁPOLÁS” című melléklettel együtt EGY ÉVRE 3 KORONA.

Budapest megmérgezett levegője.

Mindennap többen jönnek rá, hogy Budapest a világ egyik legkormosabb, legfüstösebb és egyáltalában legpiszkosabb városa. Eddig a közönségnek fel sem tűnt, hogy a felnőttek, de különösen a gyermekek olyan iszonyu levegőt szívnak, oly piszkos lakásokban laknak, tisztaság szempontjából olyan elhanyagolt utcákon járnak, oly züllött tereken játszanak és pihennek, hogy az szinte páratlan a civilizáltabb vidékeken. Ugy látszik, most élénkebb elégedetlenség mutatkozik a közönségben s a hatóságok ezt látva, valamivel mintha erélyesebben kezdenének fellépni a város levegőjének megmérgezői ellen. Ez nagyon helyes is, mert ha az *élelmiszerhamisítókat üldözik, a levegőmérgezők és hamisítók sem érdemelnek szelidebb elbánást.* Ha a közönség ezt be fogja látni és megbecsüli a maga és gyermekei egészségét s megköveteli azt a tisztaságot, amelyet nemcsak a test, hanem a lélek is megkíván, akkor mihamar ki fog alakulni egy oly erős és szilárd tömeghangulat, hogy annak meghódol az a sok befolyásos hatalom, amelyik eddig fűtyült minden füst és építési olyan szabályrendeletre, amely neki kellemetlen volt.

A budai hegyek zöldje csak messziről az. A Tabán kertészkedő polgárai reggel kormos kézzel távoznak a virágaiktól. Az április elsején életbelépett új építési szabályrendelet rendelkezik a gyári tüzelés szabályozásáról, s előírja a füstemésztő alkalmazását. Mikor a közmunkák tanácsa a szabályrendeletet a fővároshoz jóváhagyás végett leküldte, különösen felhívta a figyelmet erre a füst és korom elleni paragrafusra, amely megállapítja, hogy mit nevezünk gyári tüzelésnek, még pedig oly szigoruan szűkre szabva a tüzelő felületek arányait, hogy egy kis jóakarattal minden nagyobb begyújtásra rá lehet fogni, hogy gyári tüzelés. Gyári tüzelés tehát nemcsak a Drasche-téglagyár 40 méteres kéménye alatt folyó, hanem a városi *fürdőkazánok, a pékműhelyek, kórházi mosódák, központi fűtések, aszfaltolvasztó kályhák tüze is.* A gyárakon kívül az új szabályrendelet értelmében ezeknél a fűtéseknél is alkalmazni kell egy éven belül a füstemésztőt.

A főváros örömmel fogadta a közmunkatanács beavatkozását s már akkor emlegették, hogy társulva kettős erővel folytatják a füst és korom elleni küzdelmet. De a buzgalom semmi hasznos eredményt nem szült, legfeljebb csak egy újabb szabályrendeletet, melyet a minap dolgoztak ki a dunai hajók és egyéb járművek füstje ellen. Valójában azonban a *kémények tovább okádják a füstöt, kormot, pernyét.*

A felső dunaparti gyárak füstje elárasztja Lipótvárost és a Margitszigetet. A *Pesti könyvnyomda* R. T. gondoskodik a Szabadság-tér és környékének befektetéséről.

A Szent János-kórház és Erzsébet-szanatórium közelében a Drasche-téglagyár füstje, korma gyilkolja a

tüdőbajosok beteg tüdejét. A *Lukács-fürdő* egymaga nemcsak a saját telepéről s a környékről, hanem a Rózsadombról is gondoskodik, amelyet füst- és koromdombbá varázsol. A váci-uti gyársor a Terézvárosról gondoskodik, a Széchenyi-fürdő korma a Városliget fáira száll, a dunai hajók a Gellérthegy villáit füstölik, s a rakpart palotáiról gondoskodnak, sőt a Margithidnál az új Palatinus-építkezésnek is van valami cemenkészítő vagy milyen kemencéje, ami egy kisebbfajta Vezuvot imitál. Ami ezen a gyilkos körön belül marad, azt buzgalmasan ellátják a Hungária-fürdő, Köruti-fürdő, a Városi Villamos telepe, a nagy pékek és egyéb gyári tüzelések kéményei, hogy a folyton vándorló és minden gyárat megszegyenítően füstülő aszfaltkályhákról ne is szóljunk. Ez történik Budapesten az egészség és a tisztaság ellen, ezt műveli velünk a korom és a füst, mely ellen immár két szabályrendeletünk van, *egyrészt építési, másrészt közlekedésügyi* alapon.

Érdekes a dunai hajók dolga. Ezek ellen a vasut és hajózási főfelügyelőségnek kellett volna fellépnie, sőt, mint igen beavatott helyről értesülünk, már réges-régen *hoztak is valami füsttelenes határozatot, de végrehajtani nem merték,* mert a hatalmas dunahajózási társaságok mindmegannyi szénbányatulajdonos és jóformán azért tartja a propellerüzemet, hogy gyalázatos rossz aknaszenét, amelyet a kutya se venne meg, ezeken a kis hitvány lélekvesztőkön nagyszerűen jövedelmeztesse.

A füst és korom elleni küzdelemnek *külföldön hatalmas irodalma van.* Németországban lapok jelennek meg a füstemésztő propaganda szolgálatában.

A *füstemésztő eljárás* abban áll, hogy a kéményre egy olyan szerkezetet szerelnek, amely az első tüzelésből származó égési termékeket, a nagyszemű kormot és hamut, ami a csunya fekete füstöt alkotja, újra visszavezeti a kazán tüzebe. Itt a korom, a miben még nagyon sok éghető és meleget adó anyag van, újra elég, s az új füst már csak egy ködszinű, leheletszerű világos gázfelhő, mely könnyen a magasba száll, a szél le nem veri, nem kormoz, nem pernyéz. A füstemésztő alkalmazása nemhogy növelné, de *csökkenti a tüzelés költségeit.* Amibe a szerkezet kerül, azt röviden behozza az a gazdaságos eljárás, hogy a tüzelőanyag hőenergiáját a kettős elégetés által fokozottan kizsákmányolja.

Budapesten is akad egy-két jó példa s e helyen meg kell említenünk a *Közuti Vaspálya társaság* Pálffy-téri telepének és a *Magyar Villamossági Részvénytársaság* áramfejlesztőjének ujonnan felszerelt modern füstemésztőjét, ezek mintául szolgálhatnának az egész városban. A főváros, mely a visszaható érvényű szabályrendeletre hozzájárult, még nem alkalmazta üzeméinél a füstemésztőket s állítólag csak az új *Gellért-fürdő* kazánjain lesz ilyen szerkezet. Azzal biztatnak, hogy a gyárak kazánjai nem örök életűek s az új kazánhelyezési engedélyek alkalmával fogják a gyárakat a füstemésztő alkalmazására szorítani. Nem ilyen auto-

matikus, lanyha eljárás kell ide, hanem kiméletlen, radikális intézkedés. Füstemésztőt a régi kazánra is lehet tenni, s ha egy napot lehet nyerni, annyival se kinozzuk tovább millió ember tüdejét.

Ugy mint most Budapesten, Bécsben is *sok kellemetlenséget okozott* a város belsejében működő gyárak füstje és korma. A Belvederéhez közel van az osztrák államnyomda, amelynek óriási kéményén át felhőkben szállott a füst és befeketítette a szomszédos házak lakásait. A trónörökösöt bántotta az államnyomdából szállongó korom és füst és erre vezethető vissza, hogy két vagy három évvel ezelőtt az államnyomda kazánjaira „Pluto Stocker“ néven ismert füstemésztő készüléket szerelték fel, amelyet a pilseni Skoda-gyár készített. Mióta ez a készülék működik, az államnyomda környéke meg van mentve a füsttől és koromtól.

Budapesten magánosok, mint üzleti vállalkozással, kísérleteznek néhány füstemésztő készülékkel. Ilyen a Schaller-féle szabadalom, amely kis tüzelésre és nagy gyári üzemekre van berendezve, Budapesten egyelőre a kisebb tüzhelyekre alkalmazható füstemésztő készülékkel kísérleteztek. A szabadalom neve „Calor“ és kihasználására részvénytársaság alakult. A feltaláló egy Schaller Pál nevű párisi mérnök, a ki nemrégiben hosszabb ideig Budapesten tartózkodott. A francia találmány nemcsak a füst megsemmisítéséről gondoskodik, a készülék mintegy 50 százalék tüzelőanyagmegtakarítást is jelent.

Schaller Pál felkereste Bécsben a hadügyminiszteriumban a Technische Comité-t, amely hivatva van minden a hadügyminiszteriumhoz benyújtott találmány felülvizsgálására. A Technische Comité a budapesti negyedik hadtest építési osztályát bizta meg a Schaller-féle szabadalom megvizsgálásával. A vizsgálat úgy történt, hogy a Pálffy-téri kaszárnyában, a Várban és a Retek-utcában lévő Bosnyák kaszárnyában, továbbá a hadtestparancsnokság épületében lévő valamennyi kéményen felszerelték a francia füstemésztő készüléket. A felszerelés után egy katonai bizottság 14 napig figyelte az eredményt és megállapította, hogy a készülék nélkül 150 katonára naponta átlag 65 kilogramm szén kellett, míg a Calorral ötven százalékkal kevesebb. Az anyag megtakarításán kívül *füst igen kevés jutott a szabadba és korom ugysz lván semmi sem maradt hátra.* A kedvező eredmény után a készüléket felszerelték néhány előkelő fővárosi szállodában és vendéglőben.

Dr. Doctor Károly orvosi laboratóriuma vizelet, köpet stb. ép és kóros váladék, vegyi, **görccsövi és bakteriológiai vizsgálatával** foglalkozik. **Wassermann-féle vérvizsgálat a syphillis-fertőzés kimutatására.** — Budapest, Kossuth-Lajos-u. 3. — Telefon 69.

Fürdők és fürdőzők.

Tavasz végén, nyári szezon közeledtével, miről volna időszerűbb beszélgetni, mint a fürdőkről és a fürdőzőkről. Társaságban, családban az érdeklődés, a nyaralás, a fürdőhely felé fordul, az ujságokban, prospektusokban, reklámozlopon csábító szépséggel körülfonva jelentkeznek a nagy fürdők és a kis fürdők s néhány hét múlva előkelő bőröndök milliói repülnek szerte az országba, a szomszéd Ausztriába s az egész világba, széthordani a verejtékkel vagy fürge könnyűséggel összeszedett bankókat. Ilyenkor aktuális a fürdőkérdés és ilyenkor lehet megállapítani, mennyire fürdőző nemzet a magyar. Ha ezekből a látszatokból következtetni lehetne többre is, az ember készséggel állapítaná meg, hogy a nyári két hónapban mindenki fürdik az országban. Pedig dehogy fürdik, dehogy! Csak fürdőzik. Csak fürdőző nemzet vagyunk, amely az elrontott gyomrát, a fájó lábait, a fogyó erőit kurálja, vagy szórakozik, pihen, üdül a lányát adja férjhez és galambokat lövöldöz, egyszóval fürdőzik, de nem fürdik. Fürdőzni lehet víz és kád nélkül, szappan és rendszer nélkül, a fürdőzés még nem fürdés. A fürdőzők statisztikájából legfeljebb azt lehetne megállapítani, hogy hány embernek telik arra, hogy nyáron elhagyja a megszokott lakását és hogy a doktorokat, vállalkozókat, szállodásokat, fürdőtulajdonosokat gazdagítsa. De nem lehet megtudni, mennyire *fürdenek* nálunk az emberek.

Erre sokkal megbízhatóbb forrásokra van szükség. Csak a statisztika világító számoszlopaiból derül ki, hogy fürdőzők és fürdők, üdülők és tisztálkodók számaránya mily messze jár egymástól. Nos, ha azt nem tudjuk is biztossággal, hogy a nyári két-három hónapban hány ember áll be a reménykedő és vidám fürdőzők közé, azt igenis felbecsülték már, hogy mily mértékben fürdik télen és nyáron rendszeresen az ország lakossága. Tehát: meg lehet állapítani, hogy nem vagyunk fürdőző nemzet. Abból a statisztikai felvételtől, melyet a belügyminiszterium a Társadalmi Múzeum és a Magyar Népfürdő-Egyesület együttesen állítottak össze, kiderült, hogy az ország tizennyolc és félmillió lakosa közül 73,7 %, azaz tizenhárom millió ember olyan helységben lakik, ahol egyáltalában nincsen nyilvános fürdő. Ez a tizenhárom millió ember tehát vagy otthon fürdik a maga angol higiénikus felszerelésű cserép-fürdő kádjában, vagy hintón és Pullmann-kocsin jár a szomszéd nagyvárosba fürödni. Akkor tudniillik, amikor ez a tizenhárom millió ember bankigazgató lesz, vagy nagyvállalkozó, vagy esetleg néhány ezer hold földnek az ura. Addig egyelőre még nem fürdik. Lehet, hogy némelyik fürdőzik közülök, lehet, hogy pár ezer valamiféle nyomorult teknőben vizsgálatodik olykor, egyrésze a nyári két

„Sirolin“ Roche

ezerszeresen bevált

tüdőhurutok ellen

friss és idült

köhöges, hörghurutnál
tüdőgyulladások után.

Egészséges tüdők erős étvágy óvszer a
tüdővész ellen.

